

Czego można się spodziewać na etapie wczesnej edukacji:

Przewodnik dla rodziców

Funded by
The East London Research School
Department for Education

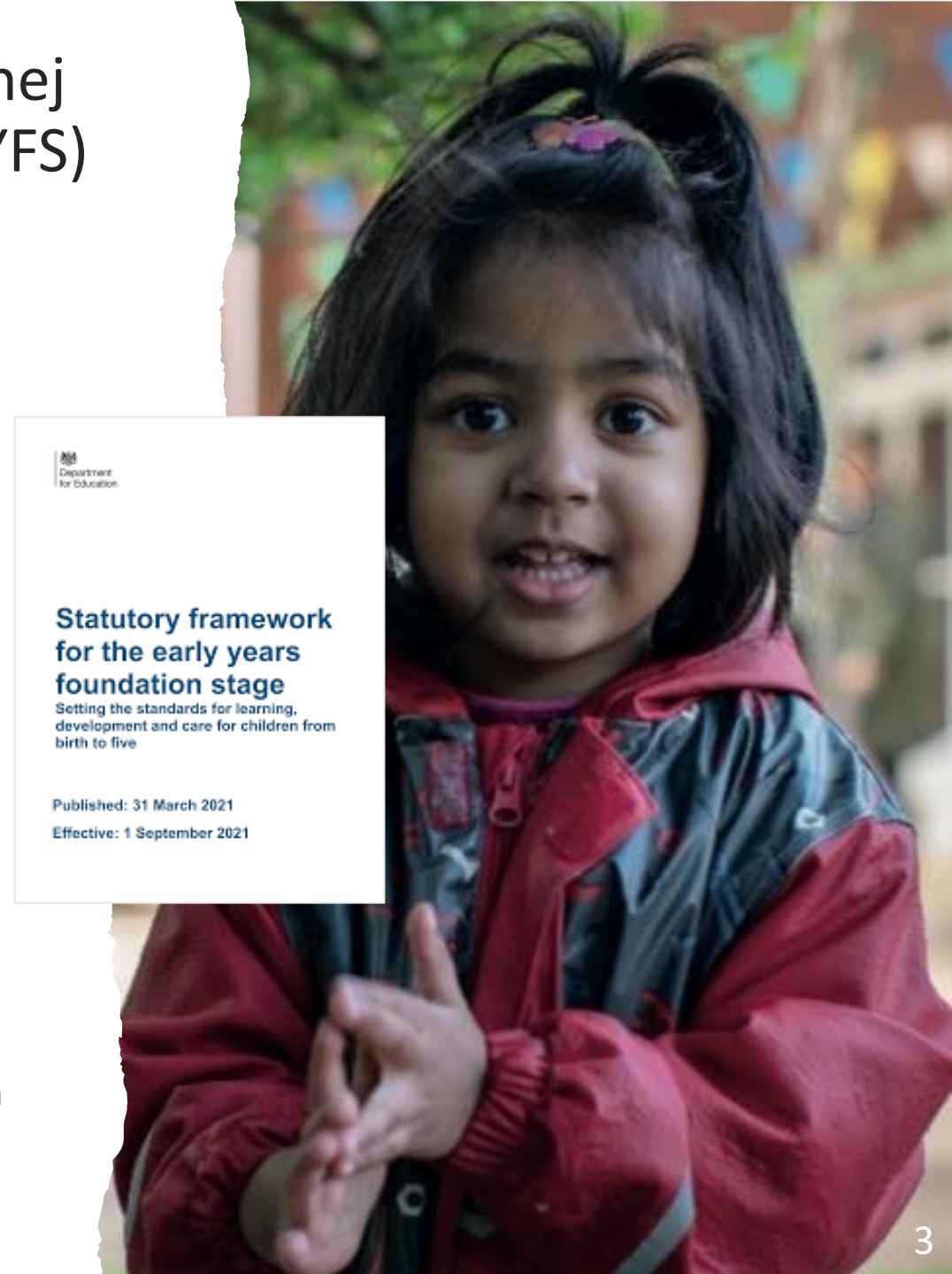
Spis treści

1. Siedem obszarów nauki i rozwoju
2. Zrozumieć rozwój swojego dziecka
3. To, co dzieje się wcześnie, liczy się przez całe życie
4. Partnerstwo z rodzicami
5. Trzy cechy skutecznego nauczania i uczenia się
6. Kwestie rozwojowe: Od narodzin do trzech lat
7. Od narodzin do trzech lat: Jak możesz pomóc mi w nauce
8. Kwestie rozwojowe: 3 i 4-latki
9. 3 i 4-latki: jak możesz pomóc mi w nauce
10. Kwestie rozwojowe: 4 i 5-latki
11. 4 i 5-latki: jak możesz pomóc mi w nauce
12. Punkty kontrolne
13. Gdzie można dowiedzieć się więcej

Czego można się spodziewać na etapie wczesnej edukacji (ang. Early Years Foundation Stage, EYFS)

- Etap wczesnej edukacji (ang. Early Years Foundation Stage, EYFS) określa, co dorośli muszą zrobić, aby pomóc dzieciom w nauce i rozwoju oraz aby były zdrowe i bezpieczne.
- Ten przewodnik jest przeznaczony dla rodziców* dzieci od urodzenia do 5 roku życia. Pomoże Ci dowiedzieć się więcej o nauce i rozwoju Twojego dziecka w EYFS.
- EYFS obejmuje siedem obszarów uczenia się i rozwoju. W niniejszym przewodniku siedem obszarów podzielono na trzy grupy wiekowe**:
  - *Od narodzin do trzech lat*
  - *3-4*
  - *4-5 (rok przyjęcia do szkoły)*
- W każdym zespole są sugestie dotyczące tego, co może robić twoje dziecko i jak możesz im pomóc. Ważne jest, aby pamiętać, że dzieci rozwijają się na różne sposoby i w różnym tempie.
- Po każdym przedziale wiekowym znajdziesz najlepsze wskazówki dotyczące zabawy, zabawnych doświadczeń, które Ty i Twoje dziecko możecie zrobić razem w domu.

** "Rodzic" oznacza rodziców, opiekunów i opiekunów. ** Przedziały wiekowe są zgodne z Development Matters, który jest nieustawowym przewodnikiem rządu dla wszystkich praktyków wczesnych lat,* opiekunów, pracowników żłobków, przedszkoli oraz przedszkoli i zajęć recepcyjnych w szkole.

Siedem obszarów uczenia się i rozwoju w ramach EYFS

***Trzy główne obszary** są kluczowe dla rozpalenia ciekawości i entuzjazmu dzieci do nauki.*

Komunikacja
i język

Rozwój osobisty,
społeczny i emocjonalny

Rozwój fizyczny

*Trzy główne obszary są wzmocnione i stosowane w **czterech obszarach szczególnych**.*

Umiejętność czytania i pisania

Matematyka

Zrozumieć świat

Sztuka ekspresyjna
i projektowanie

Zrozumieć rozwój swojego dziecka

- Dzieci rozwijają się i uczą w różnym tempie i na różne sposoby. Ich rozwój nie jest uporządkowany!
- Dlatego dokument Departamentu Edukacji, *Development Matters,* określa naukę dzieci w różnym wieku. Pokazuje, jak wiele różnych doświadczeń w pierwszych trzech latach życia pomoże Twojemu dziecku się uczyć.
- Przewodnik *„Kiedy jestem dzieckiem”* szeroko mówi o rozwoju dziecka w pierwszym roku życia. *„Kiedy jestem trochę starszy"* opowiada o ich rozwoju na etapie malucha i dwulatka.

Zrozumieć rozwój swojego dziecka

- *Kwestie rozwojowe* obejmują kilka ***punktów kontrolnych***. Mogą pomóc Tobie i Twojemu opiekunowi lub na początku rozmowy, jeśli martwisz się o cokolwiek. Wtedy możecie wspólnie zdecydować, co robić dalej.
- „Punkty kontrolne” nie są „listą do odhaczenia”, której można używać dla każdego dziecka.
- Czasami dzieci mają pewne wczesne trudności w ich rozwoju. Przy odpowiedniej pomocy mogą szybko wyrosnąć z tych trudności.
- Na przykład 70% dzieci z opóźnioną komunikacją we wczesnych latach nie będzie miało problemów później w szkole. Ci „późno mówiący” potrzebują wielu możliwości *rozmawiania, grania i czytania*.
- Niektóre dzieci będą miały długotrwałe trudności, dlatego ważne jest, aby określić, jakie są ich potrzeby i upewnić się, że otrzymują wymagane wsparcie.
- Każde dziecko może zrobić dobry postęp, przy odpowiednim wsparciu.

To, co dzieje się wcześnie, liczy się na całe życie

Czy wiesz?

- Pierwsze trzy lata to najbardziej wrażliwy czas na rozwój mózgu. Wczesne interakcje Twojego dziecka są niezwykle ważne dla budowania zdrowego mózgu.
- Twoje dziecko rodzi się gotowe do nauki. Kiedy wchodzisz w interakcję z dzieckiem, jego mózg tworzy ponad milion nowych połączeń mózgowych w każdej sekundzie!
- Te wczesne chwile (znane jako „podanie i zwrot”) kształtują mózg dziecka w sposób, który pomaga mu w nauce, zdrowiu i zachowaniu zarówno teraz, jak i w przyszłości.
    - *Ponad 80% mózgu Twojego dziecka powstaje w wieku trzech lat.*
    - *75% każdego posiłku przeznacza się na budowę mózgu dziecka.*
    - *Zabawa i rozmowa z dzieckiem wywołuje miliony nowych połączeń mózgowych.*

To, co dzieje się wcześnie, liczy się przez całe życie

Kochająca, responsywna opieka

- Badania pokazują, że najważniejszą rzeczą, jaką możesz dać swojemu dziecku, jest miłość i responsywna opieka.
- Zauważanie, czego potrzebuje Twoje dziecko i przekazywane sygnały, pomaga budować poczucie zaufania i bezpieczeństwa.
- Komfort i opieka, jaką oferujesz swojemu dziecku, sprawia, że czuje się bezpiecznie, aby odkrywać otaczający je świat.

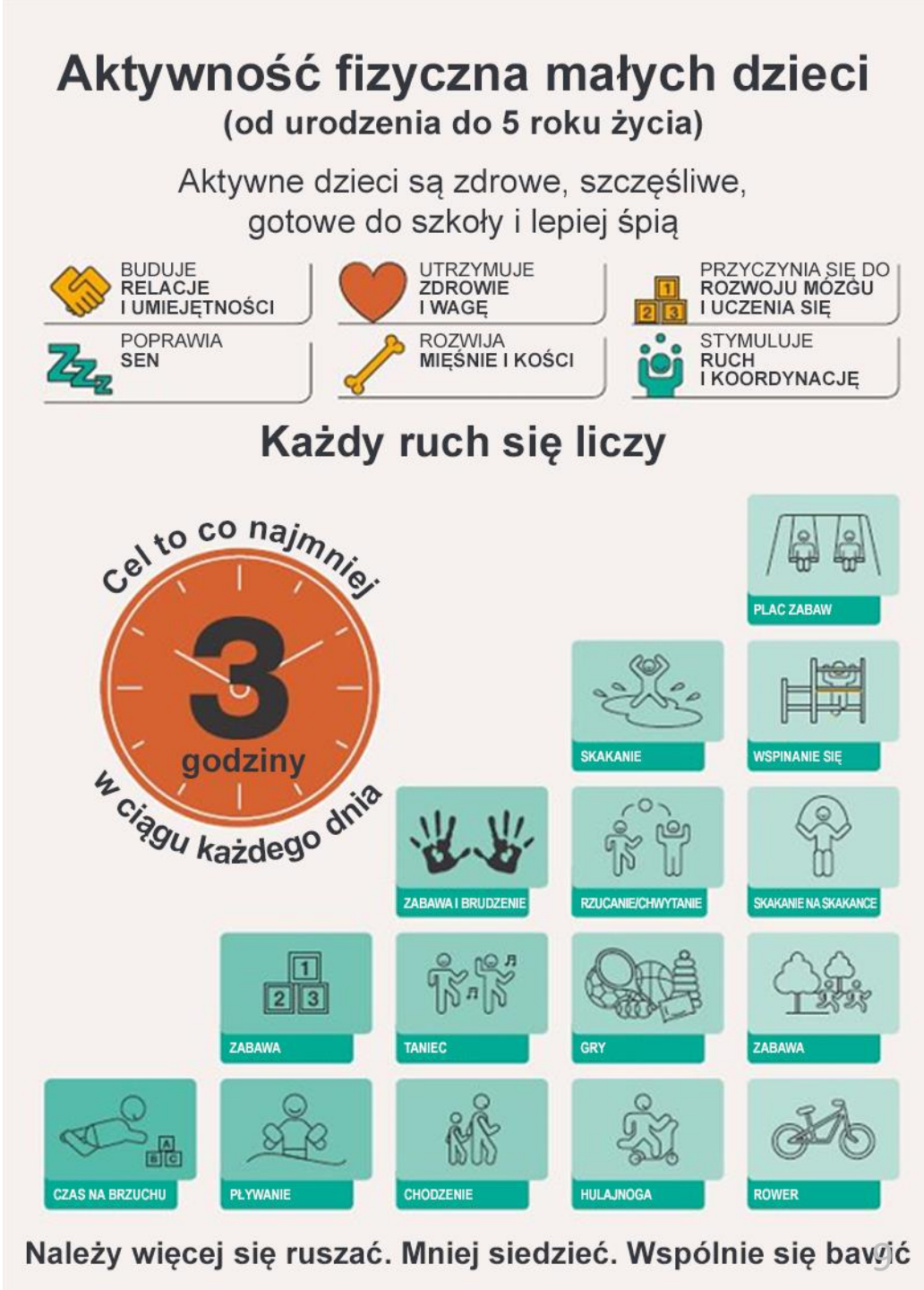
Kiedy Twoje dziecko płacze, a Ty odpowiadasz w czuły sposób, Twoje dziecko czuje, że jest ważne i że może na Tobie polegać.

Rozwój fizyczny – liczy się każdy ruch

- Ważne jest, aby Twoje dziecko było aktywne fizycznie i dobrze się odżywiało. Dzieci uczą się poprzez swoje ciała. Za każdym razem, gdy się poruszają, ich mózgi budują połączenia.
- Małe dzieci potrzebują dużo aktywności fizycznej, aby rozwinąć równowagę, postawę i koordynację. Są to podstawy, które pomogą dziecku być fizycznie gotowym do siedzenia i koncentracji.
- Aktywność fizyczna zachęca do rozwoju koordynacji oka i dłoni oraz w czytaniu i pisaniu.
- Kiedy Twoje dziecko jest aktywne, uczy się o swoim ciele i co może zrobić. Dzieci uczą się również zasad społecznych i zarządzania swoimi uczuciami.

[Aktywność fizyczna w pierwszych latach życia]

To, co dzieje się wcześnie, liczy się przez całe życie

- Badania pokazują, że to, co dzieje się w domu, ma największy wpływ na wczesną naukę i rozwój dziecka.
- Wspólne granie, śpiewanie, cieszenie się książkami, odwiedzanie biblioteki, malowanie, rysowanie i odkrywanie poprzez zabawę liter, cyfr i kształtów to ważne czynności do robienia w domu. Działania te są możliwościami uczenia się.
- Te zajęcia edukacyjne będą miały wpływ na naukę Twojego dziecka aż do szkoły średniej.

To, co dzieje się wcześnie, liczy się przez całe życie

Rozmawiaj, graj, czytaj

dając dziecku najlepszy start w życiu.

- Dzieci uwielbiają rozmawiać o różnych rzeczach. Poświęć czas na rozmowy.
- Nie wstydź się rozmawiać z dzieckiem – nigdy nie jest za wcześnie, aby zacząć się z nim komunikować!
- Podążaj za tym, czym Twoje dziecko jest zainteresowane. To pomoże mu nauczyć się wielu nowych słów.

Rozmowa

Korzyści dla Twojego dziecka uczącego się więcej niż jednego języka są ogromne.

- Rozmawiaj i baw się z dzieckiem w języku, w którym czujesz się najbardziej komfortowo i pewnie.
- Śpiewaj, czytaj i opowiadaj historie w swoim języku ojczystym – rymowanki i powtarzanie pomagają dziecku zapamiętać słowa.
- Języki ojczyste dają dziecku połączenie z ich kulturą i dziedzictwem. Zachęć dziecko do używania wszystkich języków – poczuje się bliżej ludzi i częścią swojej społeczności.

Zabawa

- Zabawa pomaga dzieciom uczyć się o świecie i o sobie. Dzieci potrzebują czasu i przestrzeni do swobodnej zabawy. Czasami pomocne będzie, jeśli z wyczuciem włączysz się do zabawy dziecka**.** Dzieci potrzebują zabawy na świeżym powietrzu.
- Zabawa jest niezbędna dla dobrego samopoczucia i rozwoju Twojego dziecka. Jest częścią Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka (1989).
- Istnieje wiele codziennych momentów, takich jak kąpiel i kolacja, które można uczynić zabawne. Pomóż dziecku uczyć się w zabawny i zrelaksowany sposób.

Czytaj

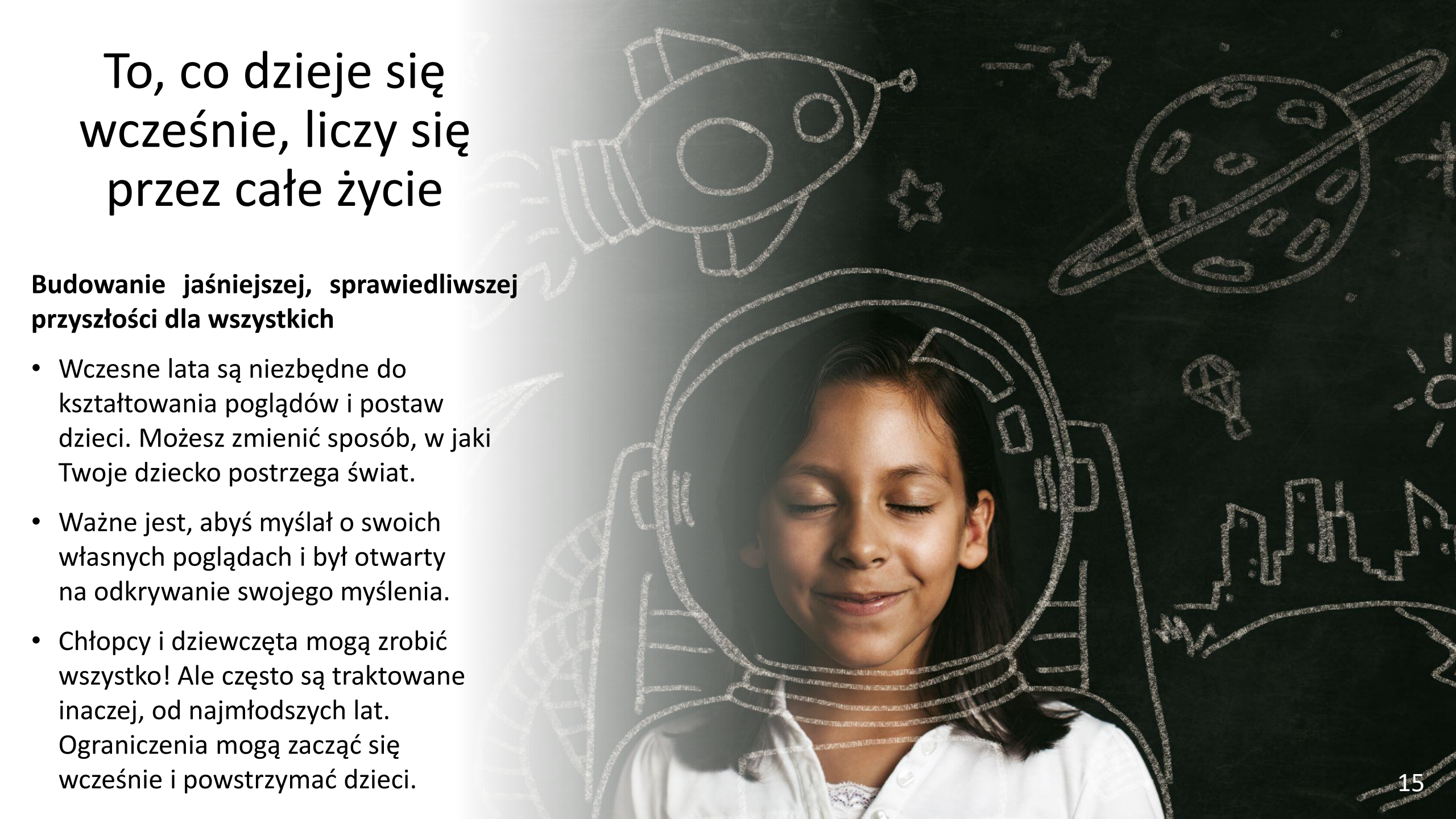
- Dzielenie się książkami i opowiadanie historii to piękny sposób na budowanie bliskości i zachęcanie do rozmów.
- Dzielenie się książkami z dzieckiem w młodym wieku pomoże mu rozwinąć miłość do czytania.
- Czytaj i dziel się historiami ze swoim dzieckiem.
- Porozmawiaj z dzieckiem o tym, co dzieje się na zdjęciach.
- Małe dzieci uwielbiają słuchać i czytać swoje ulubione książki i historie raz po raz.

To, co dzieje się wcześnie, liczy się przez całe życie

Budowanie jaśniejszej, sprawiedliwszej przyszłości dla wszystkich

- Wczesne lata są niezbędne do kształtowania poglądów i postaw dzieci. Możesz zmienić sposób, w jaki Twoje dziecko postrzega świat.
- Ważne jest, abyś myślał o swoich własnych poglądach i był otwarty na odkrywanie swojego myślenia.
- Chłopcy i dziewczęta mogą zrobić wszystko! Ale często są traktowane inaczej, od najmłodszych lat. Ograniczenia mogą zacząć się wcześnie i powstrzymać dzieci.

Rożne
rodziny,
ta sama
miłość
Stonewall

To, co dzieje się wcześnie, liczy się przez całe życie

- Rodzice wszystkich ras, grup etnicznych i kultur muszą współpracować, aby zrozumieć, jak szkodliwy jest rasizm dla wszystkich. Mówienie o rasie jest pierwszym krokiem w stawianiu czoła rasizmowi.
- Pomaganie dziecku w rozwijaniu postaw antyrasistowskich jest tak ważne: Każde dziecko i rodzina powinny mieć poczucie przynależności, niezależnie od rasy, pochodzenia etnicznego czy kultury.
- Od trzech miesięcy dzieci są świadome istnienia innych ras. Dzieci są dociekliwe. Twoje dziecko może zauważyć różnice w kolorze skóry lub zadawać pytania, które sprawiają, że czujesz się niekomfortowo. Ważne jest, aby Twoja odpowiedź była spokojna, pozytywna i dobrze poinformowana.

To, co dzieje się wcześnie, liczy się przez całe życie

Jak pomóc dziecku mówić o rasie:

- W okresie od urodzenia do trzech lat dzieci są naturalnie ciekawe otaczającego je świata. Dawanie dzieciom książek i zabawek, które pozytywnie pokazują ludzi z różnych grup etnicznych, jest ważne.
- W wieku trzech lat dzieci zaczynają zauważać, że rzeczy nie są dzielone sprawiedliwie. Zaczynają nam pokazywać, że tego nie lubią.
- Od około piątego roku życia dzieci mogą mówić o niesprawiedliwości. Możesz zacząć rozmawiać o tym, jak niesprawiedliwe rzeczy mogą się zdarzyć z powodu koloru czyjejś skóry.
- Dzieci w tym wieku uwielbiają angażować się w Odgrywanie ról i udawać zabawę. Pomoże to Twojemu dziecku dowiedzieć się o pomysłach, uczuciach i działaniach innych ludzi.

Partnerstwo z rodzicami

Dorośli, którzy pracują z Twoim dzieckiem, wiedzą dużo o dzieciach – ale nie wystarczająco o *Twoim dziecku*. Ważne jest, aby powiedzieć im, co muszą wiedzieć. Wtedy będą mogli zrozumieć Twoje dziecko i pomóc mu.

- Ważne jest, aby rodzice i osoby pracujące w edukacji wczesnych lat życia, mieli silne i pełne szacunku partnerstwo.
- Silne, ufne partnerstwo będzie wspierać dwukierunkową komunikację między Tobą a ważną osobą dla Twojego dziecka lub opiekunem dziecka.
- W całym systemie EYFS ustawienia muszą udostępniać informacje o postępach Twojego dziecka.

Udostępnianie informacji

Kontrola postępów w wieku 2 lat

- Wszystkie dzieci, które uczęszczają na zajęcia lub chodzą do opiekunki, będą poddane kontroli rozwojowej między drugim i trzecim rokiem życia. Odbędzię się ona wspólnie z Tobą, a czasem także z Twoją pielęgniarką środowiskową.
- Kontrola pomaga Ci się skupić na postępach Twojego dziecka. Pomoże Ci to również z pomysłami na rozmowy, zabawy i czytanie z dzieckiem w domu.
- Otrzymasz pisemne podsumowanie tego, jak Twoje dziecko uczy się i rozwija.

Profil etapu wczesnej edukacji (EYFSP)

- W ostatnim semestrze roku zerowego specjaliści przeprowadzają ocenę każdego dziecka zwaną profilem EYFS.
- Profil jest szybkim sprawdzeniem nauki Twojego dziecka, które zostanie Ci udostępnione.

Co zrobić, jeśli jesteś zaniepokojony

- Jako rodzic najlepiej znasz swoje dziecko.
- Pielęgniarki środowiskowe i specjaliści zajmujący się opieką wczesnoszkolną posiadają specjalistyczną wiedzę na temat rozwoju dziecka.
- Pracując razem, możesz zidentyfikować wszelkie trudności, jakie Twoje dziecko ma ze zdrowiem, nauką i rozwojem.
- Jeśli Twoje dziecko ma problemy z nauką, jego placówka może zaoferować dodatkowe wsparcie odpowiadające jego potrzebom.

Trzy cechy skutecznego nauczania i uczenia się

Kiedy widzimy dziecko w jego łóżeczku, patrzymy na „największy umysł, jaki kiedykolwiek istniał, najpotężniejszą maszynę do nauki we wszechświecie”

Możemy pomóc dzieciom stać się jeszcze silniejszymi uczniami poprzez trzy **cechy skutecznego nauczania i uczenia się:**

- ***Bawiąc się i odkrywając*** – badam i doświadczam rzeczy oraz „próbuję”.
- ***Aktywne uczenie się*** – koncentruję się i staram, nawet gdy napotykam trudności. Lubię osiągać.
- ***Tworzenie i krytyczne myślenie*** – uczę się rozwijać własne pomysły, tworzyć powiązania między pomysłami i opracowywać strategie robienia rzeczy.

Zabawa i odkrywanie

- Rozumiem, że moje działania mają wpływ na świat, więc chcę dalej odkrywać.
- Uczę się planować i myśleć z wyprzedzeniem o tym, jak będę odkrywać lub bawić się przedmiotami.
- Potrafię rozmawiać ze sobą lub korzystać z pomocy wizualnych, takich jak zdjęcia podczas gry, aby pomóc mi myśleć. Na przykład, kiedy robię układankę, mogę szeptać pod nosem: „Dokąd on idzie? – Muszę znaleźć dużego konia.”
- Potrafię dokonywać niezależnych wyborów.
- Wynoszę swoje zainteresowania i fascynacje z domu do mojego otoczenia. To pomaga mi rozwijać moją naukę.
- Odpowiadam na nowe doświadczenia, które wprowadzasz.

Aktywne uczenie się

- Łączę się z rutyną bez konieczności bycia poinformowanym, jak chodzenie do mojego łóżeczka, gdy chcę spać.
- Uczę się przewidywać, co może się zdarzyć, ponieważ rozumiem znajomą rutynę, np. mogę dostać płaszcz, gdy dorośli otwierają drzwi, aby wyjść na zewnątrz.
- Pokazuję zachowanie ukierunkowane na cel, np. jako dziecko mogę podciągnąć się za brzegi niskiego stołu, aby sięgnąć po zabawkę na szczycie stołu. Jako maluch mogę odwrócić pudełko do góry nogami, aby móc stanąć na nim i sięgnąć po przedmiot.
- Uczę się sam naprawiać swoje błędy, np. zamiast używać coraz większej siły, aby wepchnąć kawałek układanki, próbuję innego kawałka, aby sprawdzić, czy pasuje.
- Staram się, kiedy sprawy są trudne.

Tworzenie i myślenie krytyczne

- Biorę udział w prostej udawanej zabawie, np. mogę użyć przedmiotu takiego jak pędzel, aby udawać, że myję włosy, albo „pić” z udawanej filiżanki.
- Umiem sortować materiały, np. w czasie porządkowania, wiem, jak umieścić różne materiały budowlane w oddzielnych koszach.
- Potrafię mówić o swojej nauce. Myślę o moich postępach, gdy staram się osiągnąć cel. Sprawdzam, jak dobrze sobie radzę.
- Uczę się rozwiązywać prawdziwe problemy, np. dzielić dziewięć truskawek między trzema przyjaciółmi, strategią, którą mógłbym użyć, jest umieszczenie jednego przed każdym, potem drugiego, a potem trzeciego. Na koniec mogę sprawdzić, czy każdy ma taką samą liczbę truskawek.

Tworzenie i myślenie krytyczne

- W mojej zabawie lubię „udawać kogoś”. Udając kogoś innego, mogę sobie wyobrazić inny punkt widzenia, np. gdy gram w „The Three Billy Goats Gruff”, mogę zasugerować, że „Może krasnoludek jest samotny i głodny? Dlatego się denerwuje.”
- W miarę jak dowiaduję się więcej, nabieram pewności w wymyślaniu własnych pomysłów i wyjaśnień. Kiedy znam różne typy dinozaurów, mogę stwierdzić, które z nich są mięsożerne, sprawdzając, czy mają duże, ostre zęby.
- Potrafię się mocno skoncentrować, aby osiągnąć coś, co jest dla mnie ważne. Mogę skupić swoją uwagę i zignorować wszystko, co mnie rozprasza.

Od narodzin do trzech lat: Komunikacja i język

- *Kiedy jestem dzieckiem…*
- Odwracam się w stronę znajomych dźwięków. Zaskakują mnie głośne dźwięki. Potrafię dokładnie zlokalizować źródło głosu znanej osoby, np. mojej mamy lub taty.
- Lubię patrzeć na twarze. Kopiuję mimikę i ruchy twarzy. Jeśli wystawisz język, ja wystawię swój. W miarę dorastania nawiązuję dłuższy kontakt wzrokowy.
- Obserwuję twarze ludzi, gdy rozmawiają.

Od narodzin do trzech lat: Komunikacja i język

Kiedy jestem dzieckiem...

- Lubię kopiować to, co robisz, i przyłączać się do rozmów przez gaworzenie.
- Próbuję kopiować ruchy warg, które wykonujesz.
- Lubię śpiewać, muzykę i zabawki, które wydają dźwięki.
- Rozpoznaję Twój głos i czuję się spokojna, gdy go słyszę.
- Potrafię słuchać i odpowiadać na proste instrukcje.
- Wydaję dźwięki, aby przyciągnąć Twoją uwagę. Robię to na różne sposoby, takie jak płacz, gdy jestem głodny lub nieszczęśliwy i wydawanie bulgoczących dźwięków, śmiech lub gaworzenie.

Od narodzin do trzech lat: Komunikacja i język

Kiedy jestem dzieckiem...

- Lubię gaworzyć. Używam takich dźwięków jak „baba” i „mamama”.
- Używam gestów, takich jak machanie i wskazywanie, aby się komunikować.
- Kiedy czegoś chcę, sięgam lub wskazuję, wydając dźwięki.
- Lubię kopiować Twoje gesty i słowa.
- Cały czas gaworzę i używam pojedynczych słów, kiedy się bawię.
- Kiedy mówię, zmieniam swoją intonację, wysokość dźwięku i głośność.
- Poczekaj, aż będę komunikować się dźwiękiem, spojrzeniem lub słowami. To pomaga mi prowadzić rozmowę.

Od narodzin do trzech lat: Komunikacja i język

Kiedy jestem trochę starszy...

- Rozumiem pojedyncze słowa, takie jak „kubek”, „mleko”, „tatuś”, gdy są używane w sensownych sytuacjach.
- Rozumiem często używane słowa, takie jak „wszystko zniknęło”, „nie” i „pa-pa”.
- Rozumiem proste instrukcje, takie jak: „Daj babci” lub „Przestań”.
- Potrafię rozpoznawać i wskazać przedmioty, gdy mnie o nie pytasz.
- Lubię skupiać się na aktywności, którą wybieram. Ciężko mi, gdy odsuwa się mnie od czegoś, co sprawia mi przyjemność.
- Lubię Cię słuchać, kiedy mówisz, ale trudno mi jest się skupić, gdy widzę coś interesującego.

Od narodzin do trzech lat: Komunikacja i język

Kiedy jestem trochę starszy...

- Czuję dużą frustrację, kiedy nie potrafię sprawić, aby ludzie mnie rozumieli.
- Uczę się używać słów i działań, aby dać Ci znać, jak się czuję.
- Uczę się rozmawiać, ale często przeskakuję od tematu na temat.
- Lubię bawić się w zabawy oparte na udawaniu i naśladowaniu, np. „usypianie dziecka”.
- Potrafię używać dźwięków mowy p,b,m..
- Potrafię wymówić: l/r/w/y f/th s/sh/ch/dz/j.
- Potrafię wymawiać słowa, które mają więcej niż jedną sylabę, takie jak „banan” i „komputer”.
- Potrafię wypowiedzieć kilka słów niepoprawnie. Pomaga mi, jeśli odpowiesz na to, co mówię, używając odpowiednich słów i dźwięków. Uczę się z twojego pozytywnego modelu, nie tracąc pewności siebie w mówieniu.

Od narodzin do trzech lat: Komunikacja i język

Kiedy jestem trochę starszy...

- Lubię słuchać prostych opowieści. Rozumiem, co się dzieje, za pomocą zdjęć.
- Potrafię zidentyfikować znajome przedmioty, kiedy je opisujesz. Potrafię wskazać wielką łódź w książce, którą dzielimy. Potrafię dostać jabłko, kiedy mnie o to poprosisz.
- Rozumiem dłuższe zdania. Potrafię „zrobić, żeby misiu podskoczył”, kiedy to mówisz, gdy się bawimy. Kiedy mówisz: „Znajdź swój płaszcz”, potrafię to zrobić.
- Potrafię zrozumieć proste pytania dotyczące „kto”, „co” i „gdzie” (ale na ogół nie „dlaczego”).

Od narodzin do trzech lat: Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

Kiedy jestem dzieckiem...

- Uczę się i rozwijam najlepiej, gdy konsekwentnie dajesz mi kochającą, ciepłą i czułą opiekę.
- Kiedy mnie pocieszasz, czuję się spokojny.
- Zaczynam rozwijać swoje poczucie siebie poprzez interakcję z Tobą i innymi ważnymi ludźmi.
- Potrafię Ci pokazać, co lubię, a czego nie lubię.
- Potrafię pokazać, że czegoś potrzebuję, używając kontaktu wzrokowego, gestu i słów. Potrafię wskazać lub spojrzeć na mój kubek, aby powiedzieć Ci, że chcę pić.
- Uczę się radzić sobie ze smutkiem, gdy mnie opuszczasz. Może potrzebuję specjalnego przedmiotu lub wielu przytuleń, aby czuć się bezpiecznie i szczęśliwie.
- Jestem coraz bardziej pewny siebie w stosunku do szerszej grupy ludzi.

Od narodzin do trzech lat: Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

Kiedy jestem dzieckiem...

- Będę patrzył na Ciebie, kiedy czołgam się lub odchodzę, aby sprawdzić, czy nadal tam jesteś.
- Lubię widzieć, jak się uśmiechasz, żeby mnie zachęcić.
- Uczę się czuć pewniej, że mogę bawić się samodzielnie i z innymi dziećmi.
- Uczę się czuć pewnie, gdy odkrywam nowe miejsca z moją najważniejszą osobą.
- Czuję się bezpiecznie z moją najważniejszą osobą, gdy pokazuję swoje emocje.
- Staję się coraz bardziej niezależny. Czasami mogę się sfrustrować, gdy chcę coś zrobić sam.

Od narodzin do trzech lat: Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

Kiedy jestem trochę starszy...

- Zaczynam rozumieć, jak czekać na swoją kolej i uczyć się kontrolować swoje uczucia, kiedy czegoś chcę.
- Uczę się mówić o tym, jak się czuję. To pomaga mi zarządzać moimi uczuciami.
- Interesują mnie inne osoby. Zauważam je i zadaję pytania dotyczące różnic, takich jak kolor skóry, rodzaje włosów, płeć, specjalne potrzeby i niepełnosprawność oraz religia.
- Uczę się, jak zaprzyjaźnić się z innymi dziećmi.
- Uczę się o innych uczuciach poprzez historie i zabawę.
- Uczę się mówić o tym, jak się czuję i używać więcej słów, aby to zrobić: "Jestem smutny, bo..." Albo „Uwielbiam, kiedy…”
- Zaczynam Wam pokazywać, że jestem gotowa do korzystania z nocnika.

Od narodzin do trzech lat: Rozwój fizyczny

Kiedy jestem dzieckiem...

- Kiedy jestem na brzuchu, mogę podnieść głowę do góry.
- Potrafię unieść klatkę piersiową na prostych ramionach.
- Potrafię przewrócić się z brzucha na plecy i z pleców na brzuch.
- Lubię się poruszać, gdy jestem na zewnątrz i wewnątrz.
- Potrafię siedzieć bez wsparcia.
- Zaczynam wspinać się na różne sposoby i kierunki.
- Potrafię się wyprostować i odbijać. To pomaga mi przygotować się do chodzenia.
- Moja koordynacja się rozwija i mogę sięgać po różne przedmioty.

Od narodzin do trzech lat: Rozwój fizyczny

Kiedy jestem dzieckiem...

- Potrafię podawać rzeczy z jednej ręki do drugiej i dawać je Tobie.
- Lubię wyrzucać rzeczy.
- Dzięki wielu praktykom machania, kopania, toczenia, pełzania i chodzenia, mogę kontrolować całe moje ciało.

Kiedy jestem trochę starszy...

- Potrafię klaskać i tupać do muzyki.
- Lubię odkrywać i poruszać się w przestrzeniach, w których mogę się zmieścić, takich jak duże pudełka, jaskinie i tunele.
- Lubię uczyć się, jak kopać, rzucać i łapać piłki.

Od narodzin do trzech lat: Rozwój fizyczny

Kiedy jestem trochę starszy...

- Uczę się chodzić sama.
- Znajduję różne sposoby wspierania siebie.
- Potrafię chodzić, biegać, skakać i wspinać się i uczę się korzystać ze schodów niezależnie.
- Potrafię się kręcić i obracać. Potrafię używać lin niezależnie, jak huśtawki opon.
- Potrafię usiąść na zabawce na kółkach.
- Potrafię korzystać z hulajnogi lub jeździć na rowerze trójkołowym.

Od narodzin do trzech lat: Umiejętność czytania i pisania

- Uwielbiam słuchać piosenek i rymów.
- Lubię łączyć się z piosenkami i rymami. Kopiuję dźwięki, rytmy, melodie i tempo.
- Niektóre słowa w piosenkach i rymach mogę powiedzieć.
- Kopiuję ruchy palców i inne gesty.
- Śpiewam piosenki i wypowiadam rymy niezależnie.
- Lubię śpiewać, kiedy się bawię.
- Uwielbiam dzielić się z Tobą książkami.
- Lubię patrzeć i odpowiadać na zdjęcia i słowa w książce.

Od narodzin do trzech lat: Umiejętność czytania i pisania

- Mam ulubione książki. Lubię dzielić się moimi ulubionymi książkami z Wami i moimi przyjaciółmi. Lubię też oglądać książki na własną rękę.
- Lubię powtarzać słowa i wyrażenia z moich ulubionych opowieści.
- Lubię rozmawiać o książkach.
- Dzielę się swoimi pomysłami i zadaję pytania.
- Lubię używać rekwizytów, aby opowiadać znajome historie.
- Interesuję się znanym drukiem. Zauważam pierwszą literę mojego imienia, numeru autobusu lub drzwi i logo.
- Uwielbiam rysować i nadawać znaczenie znakom, które robię.
- Na zdjęciu robię znaki dla mojego imienia.

Od narodzin do trzech lat: Matematyka

- Lubię bawić się układaniem klocków i kubków. Wkładam przedmioty do innych i wyjmuję je ponownie.
- Lubię brać udział w rymowankach palców z liczbami.
- Reaguję na zmiany ilości w grupie do trzech przedmiotów – jeśli zbudujesz wieżę z trzema blokami i zabierzesz jedną, to zauważę.
- Potrafię porównać ilość, mówiąc „dużo”, „więcej” lub „to samo”.
- Zaczynam okazywać zainteresowanie liczeniem, wydawaniem dźwięków, wskazywaniem i powtarzaniem kilku liczb w kolejności.

Od narodzin do trzech lat: Matematyka

- Lubię liczyć w codziennych zajęciach i zabawach. Czasami pomijam liczby – „2-3-1-1 5”. Lubię wspinać się i wciskać się w różne rodzaje przestrzeni.
- Lubię budować z wielu różnych przedmiotów, takich jak bloki i pudełka.
- Potrafię układać puzzle.
- Używam słów i gestów, aby porównać rozmiar i wagę: „większy/mały/mniejszy”, „wysoki/niski”, „wysoki”, „ciężki”.
- Dostrzegam wzory i układam rzeczy w wzory.

Od narodzin do trzech lat: Zrozumieć świat

Kiedy jestem dzieckiem...

- Lubię kopać i machać. Powtarzam działania, które przynoszą efekt.
- Lubię odkrywać obiekty o różnych teksturach, dźwiękach, zapachach i smakach.
- Lubię odkrywać naturalne materiały, zarówno w pomieszczeniach, jak i na zewnątrz. Takie jak mokry i suchy piasek, woda i farba.

Kiedy jestem trochę starszy...

- Lubię odkrywać świat przyrody, jak chlapanie się w kałużach, szukanie robaków i małych stworzeń.
- Uczę się nawiązywać połączenia między cechami mojej rodziny i innych rodzin.
- Dostrzegam różnice między ludźmi.

Od narodzin do trzech lat: Sztuka ekspresyjna i projektowanie

Kiedy jestem dzieckiem...

- Znam dźwięki i muzykę.
- Lubię muzykę i reaguję emocjonalnie i fizycznie, gdy się zmienia.
- Poruszam się i tańczę do muzyki.
- Przewiduję zwroty i działania w rymach i piosenkach, takich jak „Sroczka kaszkę gotowała” (ang. Przykład „Peepo”).
- Lubię wydawać dźwięki i odkrywać swój głos.
- Łączę się z piosenkami i rymami, wydając dźwięki.
- Potrafię wydawać rytmiczne i powtarzalne dźwięki.
- Lubię odkrywać różne odtwarzacze dźwięku i instrumenty i grać na różne sposoby.
- Dostrzegam wzory z silnymi kontrastami i przyciągają mnie wzory przypominające ludzką twarz

Od narodzin do trzech lat: Sztuka ekspresyjna i projektowanie

Kiedy jestem trochę starszy...

- Lubię tworzyć symbole i znaki. Zaczynam je robić celowo.
- Lubię odkrywać farbę, używając palców i innych części mojego ciała, a także pędzli i innych narzędzi.
- Wyrażam myśli i uczucia poprzez tworzenie znaków. Czasami nadaję sens swoim znakom.
- Lubię brać udział w piosenkach akcji, takich jak „Twinkle Twinkle Little Star”

Od narodzin do trzech lat: Sztuka ekspresyjna i projektowanie

Kiedy jestem trochę starszy...

- Zaczynam brać udział w udawanej zabawie. Udaję, że jeden przedmiot reprezentuje inny, np. przytrzymanie drewnianego klocka do ucha i udawanie, że jest to telefon.
- Lubię odkrywać różne materiały, wykorzystując wszystkie zmysły, aby je zbadać. Manipuluję różnymi materiałami do zabawy, takimi jak modelina.
- Wykorzystuję swoją wyobraźnię, gdy myślę o tym, co mogę zrobić z różnymi materiałami.
- Potrafię wyrażać swoje pomysły poprzez tworzenie prostych modeli.

Od narodzin do trzech lat: Jak możesz mi pomóc w nauce

Komunikacja i język

- Użyj głosu śpiewającego, pomaga mi to dostroić się do języka.
- Odpowiedz na moje gaworzenie.
- Porozmawiaj o tym, co robisz *: „Wlewam Ci mleko do kubka”.*
- Prowadź dwustronne „rozmowy” – graj w „a kuku” i naśladowanie.
- Porozmawiaj ze mną w naszym ojczystym języku.

Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

- Potrzebuję kochających, responsywnych, zabawnych interakcji z tobą.
- Dowiedz się, co sprawia, że czuję się spokojna - kołysanie, przytulanie czy śpiewanie.
- Dajcie mi możliwość wyboru między dwiema rzeczami.

Rozwój fizyczny

- Połóż mnie na brzuchu lub plecach, na miękkiej macie lub kocu, abym mógł kopać nogami i toczyć się.
- Pozwól mi usiąść na tobie, wspiąć się nad tobą i skakać, odbijać się lub kołysać z tobą.
- Daj mi wiele możliwości, aby być aktywnym na świeżym powietrzu w każdych warunkach pogodowych!

Od narodzin do trzech lat: Jak możesz mi pomóc w nauce

Komunikacja i język

- Śpiewaj piosenki i rymowanki podczas codziennych czynności, takich jak zmiana pieluszki.
- Powiedz mi nazwy rzeczy, gdy je podniosę i zbadam. Muszę usłyszeć różne słowa.
- Słuchaj i czekaj, aż najpierw wypowiem lub przekażę dźwięk lub spojrzenie. Powtarzaj i rozwijaj to, co mówię, dodając jedno lub dwa słowa.
- Kiedy do mnie mówisz, daj mi czas – 10 sekund pomaga mi zrozumieć i wymyślić odpowiedź.

Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

- Pozwól mi pomóc przygotować przekąskę lub lunch i nauczyć się nalewać własny napój.
- Pomóż mi zrozumieć moje uczucia, używając słów, aby je opisać, np. „smutny”, „zdenerwowany”, „zły”
- Modelowanie według kolejności – „Czy mogę mieć swoją kolej?” „Następna moja kolej”.

Rozwój fizyczny

- Daj mi wiele różnych rzeczy do uchwycenia, trzymania, ściskania i odkrywania, takich jak farba do malowania rękoma, ciasto, łyżki, pędzle, muszle.
- Spróbuję założyć buty.
- Zagraj ze mną w piłkę.

Narodziny do trzech: Jak możesz mi pomóc w nauce?

Matematyka

- Pozwól mi układać kubki i klocki (lub kartonowe pudełka!) Używaj słów takich jak „w”, „na”, „więcej”, „dużo”.
- Policz ze mną, gdy zakładasz moje ubrania, np. „jedna skarpeta, dwie skarpetki”.
- Śpiewaj rymowanki z liczbami, np. Two Little Dicky Birds
- Pozwól mi zbadać „pełne” i „puste” z pojemnikami w wannie.

Zrozumieć świat

- Przedstaw mnie nowym dorosłym, abym mógł zacząć nawiązywać relacje.
- Zrób mi koszyk skarbów z przedmiotami takimi jak warzywa, drewniane kołki, łyżki, patelnie, korki, stożki, kulki.
- Pozwól mi poznać świat przyrody. Stanąć w deszczu z kałużami i parasolem, pluskać w kałużach, szukać robaków i małych stworzeń.

-

Umiejętność czytania i pisania

- Przytul się i dziel się ze mną książkami z kartonu i tkaniny. Wskaż i nazwij rzeczy, które pomogą zbudować moje słownictwo.
- Podziel się książkami, które pozwalają mi zobaczyć ludzi różnych ras, kultur i płci.
- Daj mi grube ołówki / kredy do zbadania jak działają.

Ekspresyjna sztuka i projektowanie

- Daj mi dużą kartkę papieru na podłodze, aby zobaczyć, jakie ślady mogę zrobić rękami, stopami, pędzlem. Pozwól mi zrobić bałagan!
- Śpiewaj mi. Pozwól mi usłyszeć różne rodzaje śpiewu, dźwięków i muzyki z innych kultur i języków.

3 i 4-latek: Komunikacja i język

- Lubię słuchać dłuższych historii i pamiętam wiele z tego, co się dzieje.
- Jeśli jestem naprawdę zajęty swoją zabawą, trudno mi zmienić moją uwagę i słuchać tego, co do mnie mówisz. Pomaga mi, jeśli użyjesz mojego imienia i powiesz: „Proszę, zatrzymaj się i posłuchaj.”
- Potrafię użyć wielu różnych słów. Lubię uczyć się nowych słów.
- Pomoże mi to wyjaśnić, co oznaczają nowe słowa.
- Rozumiem pytania i instrukcje, które są bardziej skomplikowane i mają dwie części, takie jak: "Proszę, weź płaszcz i poczekaj przy drzwiach".
- Kiedy zadajesz mi pytania o to, dlaczego coś się stało, rozumiem, np. „Dlaczego uważasz, że gąsienica stała się tak duża?”

3 i 4-latek: Komunikacja i język

- Znam wiele piosenek i lubię je śpiewać.
- Opowiem wam długą historię i opowiem o moich ulubionych książkach. Znam wiele rymów.
- Wciąż uczę się posługiwania się końcówkami słownymi. Mogę popełniać błędy, takie jak „szłem”. Zamiast mnie poprawiać, proszę odpowiedzieć i użyć właściwego zakończenia, np. „Tak, widziałem, jak szybko szedłeś!”
- Wciąż uczę się wymawiać kilka trudnych słów. Zawierają dźwięki, które wciąż mogą być dla mnie trudne, np. ż, sz, cz.

3 i 4-latki: Komunikacja i język

- Potrafię używać długich zdań od czterech do sześciu słów.
- Potrafię używać słów i działań, aby wyjaśnić moje myśli i pomysły. Potrafię wyrazić swój punkt widzenia i nie zgadzać się.
- Lubię długie rozmowy z Tobą i moimi przyjaciółmi.
- Kiedy bawię się, rozmawiam z udawaniem że: „Jedziemy autobusem... siedzisz tam... Będę kierowcą”.

3 i 4-latki: Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

- Staję się coraz bardziej niezależny i cieszę się, że dostaję zasoby i działania, z których mogę korzystać samodzielnie.
- Lubię być odpowiedzialny i pomagać w pracach, takich jak obieranie owoców dla wszystkich lub mycie talerza po przekąsce.
- Jestem coraz bardziej pewny interakcji z nowymi ludźmi.
- Jestem pewien, bo wychodzę na krótkie spacery i wycieczki.
- Lubię bawić się z innymi dziećmi i mogę budować na pomysłach w naszej zabawie.
- Grając z przyjaciółmi znajduję sposoby rozwiązywania konfliktów, np. wiem, że nie wszyscy możemy być Spider-Manem w zabawie i mogę zaproponować inne pomysły.

3 i 4-latki: Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

- Dowiaduję się, dlaczego zasady są ważne i mogę przestrzegać zasad przez większość czasu.
- Pamiętam zasady i nie potrzebuję dorosłego, aby mi o tym przypominał.
- Uczę się, jak dbać o siebie w odpowiedni sposób.
- Rozmawiam z przyjaciółmi, aby rozwiązać problemy, które mogą się zdarzyć, gdy się bawimy.
- Potrafię użyć różnych słów, aby wyjaśnić, jak się czuję.
- Rozwijam zrozumienie tego, jak mogą się czuć inni ludzie.
- Potrafię wykorzystać swoje umiejętności motoryczne, aby zapiąć guziki, zamki błyskawiczne i nalać sobie napoju.

3 i 4-latki: Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

- Chcę być niezależny. Zwłaszcza w kwestii ubierania się i jedzenia
- Zaczynam jeść niezależnie i uczę się używać noża i widelca.
- Jestem coraz bardziej niezależna w ubieraniu się i robieniu. Potrafię założyć płaszcz i zapiąć zamek.
- Jestem coraz bardziej niezależna w dbaniu o siebie. Potrafię myć zęby, myć i suszyć ręce dokładnie.
- Wiem, jak ważne jest mycie zębów. Potrafię dokonywać zdrowych wyborów dotyczących napojów i ćwiczeń.

3 i 4-latki: Rozwój fizyczny

- Nadal rozwijam szereg umiejętności fizycznych - równowagę, jazdę na koniu i zabawę z piłką.
- Mogę wchodzić po stopniach i schodach oraz korzystać ze sprzętu wspinaczkowego, używając naprzemiennie moich stóp.
- Potrafię skakać, podskakiwać, stać na jednej nodze i trzymać pozę podczas zabawy, np. w posągi muzyczne.
- Potrafię machać flagami i serpentynami, używając dużych ruchów mięśni, a także malować i robić znaki na dużą skalę.
- Lubię brać udział w zajęciach grupowych i zespołowych. Czasami lubię to robić z przyjaciółmi.

3 i 4-latki:
Rozwój fizyczny

- Uczę się używać i zapamiętywać sekwencje i wzorce ruchów, które są związane z muzyką i rytmem.
- Potrafię dokładnie przemyśleć, jaki ruch muszę wykonać, na przykład czy czołgać się, chodzić czy biegać po desce, w zależności od jej długości i szerokości.
- Potrafię wybrać odpowiednie narzędzia do tego, co muszę zrobić.
- Potrafię współpracować z przyjaciółmi, aby poruszać i przenosić duże przedmioty, takie jak duże drewniane klocki.
- Potrafię używać narzędzi jednoręcznych, takich jak nożyczki.
- Trzymając długopisy i ołówki mam wygodny chwyt i dobrą kontrolę.
- Pokazuję, czy jestem leworęczny, czy praworęczny.

3 i 4-latki: Umiejętność czytania i pisania

Pięć ważnych rzeczy na temat druku:

- *druk ma znaczenie;*
- *druk może mieć różne cele;*
- *Czytamy tekst w języku polskim od lewej do prawej i od góry do dołu;*
- *nazwy poszczególnych części książki;*
- *czytaliśmy książki po jednej na raz.*

Uczę się dostroić do różnych dźwięków w języku ojczystym. Rozwijam swoją świadomość fonologiczną, aby móc:

- *wskazać i zasugerować rymy;*
- *liczyć lub klaskać sylaby w słowie;*
- *rozpoznawać słowa z tym samym początkowym dźwiękiem, takim jak ang. money i mother.*

3 i 4-latki: Umiejętność czytania i pisania

- Lubię prowadzić długie rozmowy na temat historii i uczyć się nowych słów.
- W mojej zabawie uczę się wykorzystywać moją wiedzę o dźwiękach i literach z wczesnego pisania.
- Mogę napisać część lub całe moje imię i nazwisko.
- Niektóre litery potrafię napisać poprawnie.

3 i 4-latki: Matematyka

- Potrafię szybko rozpoznać grupy do 3 obiektów, bez konieczności liczenia ich indywidualnie *(nazywa się to „subityzowanie”).*
- Potrafię powiedzieć liczby w kolejności od jednego do pięciu.
- Potrafię powiedzieć po jednej cyfrze dla każdego elementu w kolejności: 1,2,3,4,5.
- Wiem, że ostatnia liczba, do której dochodzę, licząc mały zestaw przedmiotów, mówi mi, ile jest ich w sumie (*nazywa się to „zasadą kardynalną”).*
- Potrafię pokazać „liczby palców” do 5.
- Potrafię dopasować poprawną liczbę (symbol liczby) do odpowiedniej ilości, do 5, np. wskaż liczbę 3, gdy liczę 3 ślimaki.

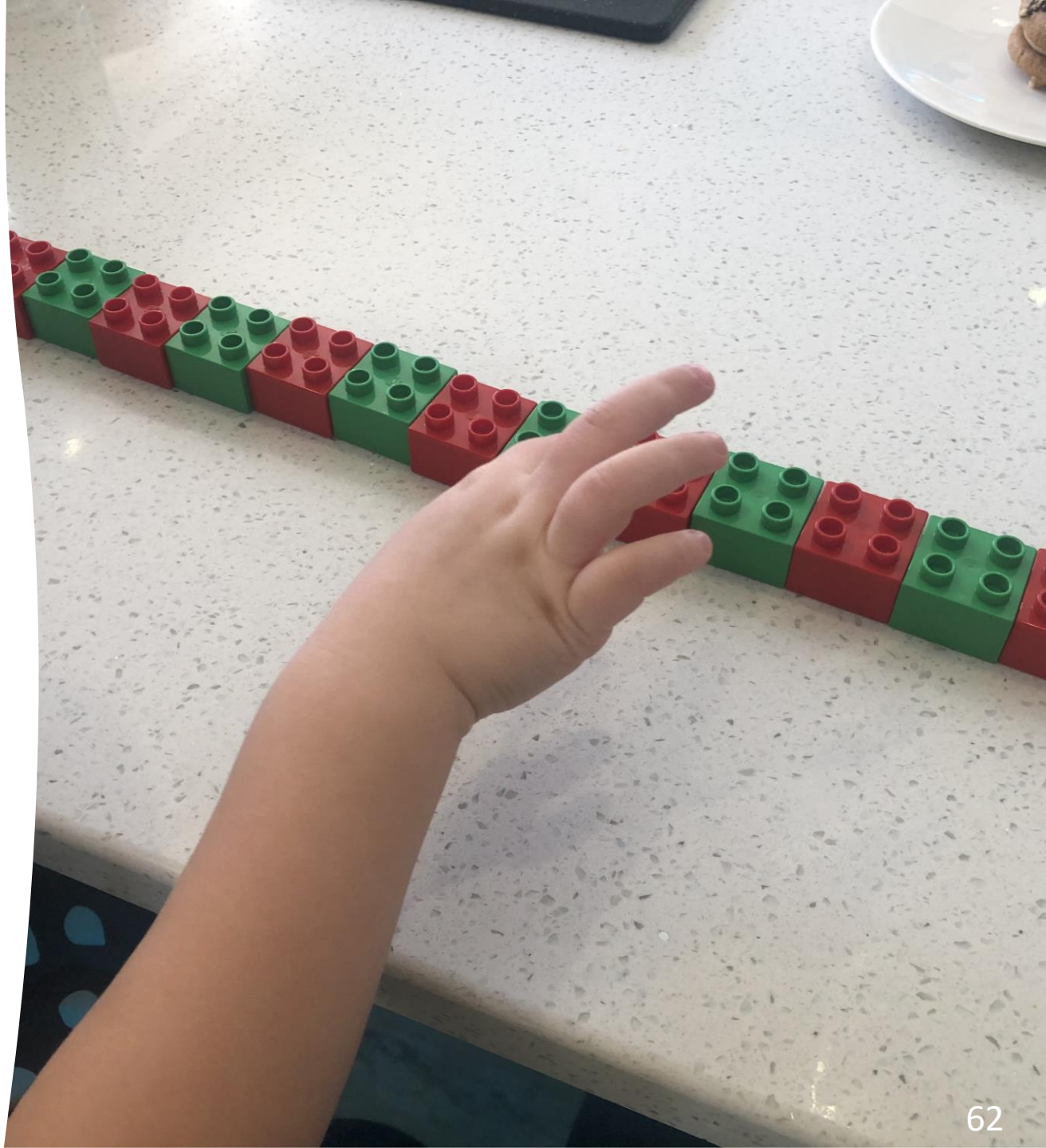
3 i 4-latki: Matematyka

- Lubię eksperymentować z tworzeniem własnych znaków i symboli, a także cyfr.
- Potrafię użyć słów matematycznych, aby porównać ilości „więcej niż”, „mniej niż”.
- Lubię odkrywać kształty 2D (płaskie) i 3D (bryłowe). Potrafię mówić o kształtach za pomocą codziennych słów, takich jak „punktowy”. Możemy używać matematycznych słów, takich jak: „boki”, „narożniki”, „proste”, „płaskie”, „okrągłe”.
- Pozycję rozumiem przez same słowa, np. „worek jest pod stołem” – bez wskazywania.
- Potrafię opisać znajomą trasę.
- Potrafię mówić o trasach i lokalizacjach, używając słów takich jak „przed” i „za”.

3 i 4-latki: Matematyka

- Potrafię dokonać porównań między obiektami dotyczącymi rozmiaru, długości, wagi i pojemności.
- Potrafię wybrać odpowiedni kształt podczas budowy, np. trójkątny pryzmat na dach.
- Potrafię łączyć kształty, aby tworzyć nowe - łuk, większy trójkąt itp.
- Potrafię mówić i identyfikować wzory, które widzę wokół siebie, np. paski na ubraniach, wzory na tapetach. Używam codziennego języka, takiego jak „punktowy”, „plamisty”, „plamy” itp.
- Potrafię tworzyć i rozszerzać wzory ABAB – kij, liść, kij, liść.
- Potrafię zauważyć błąd w powtarzającym się wzorcu i go poprawić.
- Uczę się używać słów takich jak „pierwszy”, „potem” „po”, aby opisać wzorzec zdarzeń.

3 i 4-latki:
Zrozumieć świat

- Lubię odkrywać naturalne materiały przy użyciu wszystkich moich zmysłów.
- Badam kolekcje naturalnych materiałów o podobnych i / lub różnych właściwościach.
- Potrafię mówić o tym, co zgłębiam i badam, używając szerokiej gamy słów.
- Uczę się historii mojego życia i historii mojej rodziny.
- Interesuje mnie praca, którą wykonują ludzie.
- Jestem zainteresowany badaniem, jak rzeczy działają.
- Lubię sadzić nasiona i dbać o uprawę roślin.
- Potrafię zrozumieć ważne części cyklu życia zarówno roślin, jak i zwierząt, np. fasolę, gąsienicę czy pisklę.

3 i 4-latki: Zrozumieć świat

- Uczę się, że ważne jest, aby szanować i dbać o środowisko naturalne i wszystkie żywe istoty.
- Uczę się różnych sił, jak je czuję, np. jak woda pcha się, gdy próbuję wepchnąć pod nią plastikową łódź.
- Potrafię mówić o różnicach między materiałami i zmianach, które zauważam, np. podczas gotowania.
- Uczę się kształtować pozytywne postawy wobec różnic między ludźmi.
- Wiem, że na świecie są różne kraje. Potrafię mówić o różnicach, których doświadczyłem lub widziałem na zdjęciach.

3 i 4-latki: Sztuka ekspresyjna i projektowanie

- Biorę udział w prostej zabawie udawania, używając przedmiotu do reprezentowania czegoś innego, nawet jeśli nie są one podobne.
- Zaczynam tworzyć złożone „małe światy” za pomocą zestawów zwierzęcych, lalek i domków dla lalek, itp.
- Lubię tworzyć szczegółowe, pomysłowe „małe światy” z klockami i zestawami budowlanymi, takimi jak miasto z różnymi budynkami i park.
- Lubię swobodnie odkrywać różne materiały. Uczę się rozwijać swoje pomysły na to, jak z nich korzystać i co robić.
- Potrafię łączyć różne materiały razem. Badam tekstury różnych materiałów.

3 i 4-latki: Sztuka ekspresyjna i projektowanie

- Potrafię tworzyć zamknięte kształty z ciągłymi liniami.
- Uczę się używać tych kształtów do reprezentowania przedmiotów.
- Potrafię rysować z coraz większą złożonością i szczegółami, na przykład reprezentować twarz kółkiem z detalami.
- Potrafię używać rysunków, aby pokazać pomysły, takie jak ruch lub głośne dźwięki.
- Potrafię pokazać różne emocje w moich rysunkach i obrazach, takie jak szczęście, smutek, strach itp.
- Lubię odkrywać kolory i mieszanie kolorów.

3 i 4-latki: Sztuka ekspresyjna i projektowanie

- Potrafię słuchać dźwięków ze zwiększoną uwagą.
- Odpowiadam na to, co słyszę i wyrażam swoje myśli i uczucia.
- Pamiętam i śpiewałam całe piosenki.
- Potrafię zaśpiewać wysokość dźwięku śpiewanego przez inną osobę („dopasowanie wysokości tonu”).
- Potrafię śpiewać melodyczny kształt (ruchoma melodia, taka jak w górę i w dół, w dół i w górę) znanych piosenek.
- Lubię tworzyć własne piosenki. Potrafię stworzyć piosenkę wokół tej, którą już znam.
- Potrafię grać na instrumentach ze zwiększoną kontrolą, aby wyrazić moje uczucia i pomysły.

3 i 4-latki: jak możesz mi pomóc w nauce?

Komunikacja i język

- Porozmawiaj ze mną o rzeczach, które mnie interesują. Zachęć mnie do mówienia kiwając głową, uśmiechając się i komentując.
- Wprowadzaj nowe słowa, gdy bawimy się, jemy lub kiedy jesteśmy na zewnątrz. Wyjaśnij, co oznaczają dla mnie nowe słowa.
- Porozmawiaj ze mną o rzeczach, które już się wydarzyły i o tym, co może się wydarzyć wkrótce.
- Graj ze mną w gry, takie jak „Simon Mówi".

Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

- Daj mi zadania do wykonania, np. mycie talerza po przekąsce.
- Model, w jaki sposób radzisz sobie z własnymi uczuciami, np. *„Chyba jestem trochę zły, więc wezmę głęboki oddech".* Pomóż mi zrozumieć, dlaczego czuję się smutna lub sfrustrowana.
- Zrób „słoik uspokajający"

Rozwój fizyczny

- Pomóż mi w ubieraniu się, ale pozwól mi zrobić ostatnie kroki, np. podciągając mój zamek po jego uruchomieniu.
- Daj mi wiele możliwości, aby być aktywnym i ćwiczyć bieganie, skakanie, balansowanie, wspinanie i huśtanie.
- Zachęć mnie, abym poszła pieszo, pojechała hulajnogą lub rowerem do mojego przedszkola lub opiekunki.

3 i 4-latki: jak możesz mi pomóc w nauce?

Matematyka

- Wskaż liczbę rzeczy, a nie tylko nazwy, np. „Mamy **dwa** jabłka!”
- Daj mi wiele okazji do liczenia z prawdziwego powodu i zawsze podkreślaj ostatnią liczbę – „Są **3** ciasteczka”.
- Wytnij duży kształt z pudełka po płatkach śniadaniowych (okrąg, trójkąt), a następnie pokrój ten kształt na 2-4 mniejsze części, aby stworzyć prostą łamigłówkę.
- Kiedy jesteśmy w parku, używaj słów takich jak „w górę”, „pod” i „pomiędzy”, aby porozmawiać o tym, co widzimy.
- Zrób ze mną coś z modeliny.

Zrozumieć świat

- Pomóż mi tworzyć kolekcje ciekawych naturalnych materiałów, np. kamyków, muszli.
- Pozwól mi zbadać lód, gdy trochę się roztopi (więc nie dostanę odmrożeń)
- Siej nasiona i cebulki razem ze mną.
- Zabierz mnie do różnych miejsc, takich jak biblioteka.

Umiejętność czytania i pisania

- Porozmawiaj ze mną o historiach, co się dzieje na zdjęciach? Daj mi czas na przemyślenie i podzielenie się swoimi pomysłami**.**
- Baw się słowami. Zrób ze mną zabawne rymowanki.
- Pozwól mi pomóc napisać kartki urodzinowe i listy zakupów.

Ekspresyjna sztuka i projektowanie

- Zrób domowe pędzle do malowania za pomocą kołków i przedmiotów z całego domu i z zewnątrz.
- Dołącz do udawanej zabawy ze mną.
- Daj mi kartonowe pudełko i trochę tkaniny do zbudowania jaskini.

4 i 5-latki: Komunikacja i język

- Rozumiem, jak słuchać uważnie, np. upewniam się, że widzę osobę, która mówi.
- Wiem, dlaczego słuchanie jest ważne.
- Uczę się wielu nowych słów.
- Używam nowych słów, których się nauczyłem. Potrafię zadawać pytania, aby dowiedzieć się więcej o czymś, co mnie interesuje.
- Potrafię używać jasnych, dobrze sformułowanych zdań, aby mówić o moich pomysłach.
- Potrafię mówić o idei i nawiązać połączenie z inną ideą, używając słów takich jak: „i”, „lub”, „ale”, „ponieważ”

4 i 5-latki: Komunikacja i język

- Potrafię mówić o rzeczach, których doświadczyłem w szczegółach.
- Potrafię mówić o tym, jak rozwiązywać problemy i wyjaśniać, jak rzeczy działają i mogą się zdarzyć.
- Potrafię używać i odpowiadać na zwroty społeczne, takie jak gdy ktoś mówi: „Dzień dobry, jak się masz?”
- Potrafię opowiadać znajome historie, zapamiętywać i powtarzać zwroty z nich. O opowieściach mogę opowiadać własnymi słowami.
- Używam nowych słów, których nauczyłem się na wiele różnych sposobów.

4 i 5-latki: Komunikacja i język

- Lubię uważnie słuchać rymów i piosenek i zwracać uwagę na różne dźwięki.
- Lubię uczyć się rymów, wierszy i piosenek.
- Jestem zainteresowany korzystaniem z książek, które dają mi informacje, jak książka o opiece nad zwierzętami.
- Słucham książek informacyjnych i mogę mówić o tym, czego się nauczyłem.
- Lubię słuchać i odpowiadać na historie w czasie opowieści.
- Lubię słuchać opowieści. Potrafię opowiedzieć o moich ulubionych i znanych historiach.

4 i 5-latki: Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

- Jestem z siebie dumna i wiem, że jestem ważna jako osoba indywidualna.
- Potrafię grać uczciwie i współpracować z przyjaciółmi.
- Wiem, jak słuchać innych i być miłym i troskliwym.
- Potrafię wyrażać swoje uczucia. Jestem świadomy uczuć innych ludzi.
- Potrafię kontynuować czynność, nawet jeśli uważam to za trudne.
- Potrafię rozpoznawać i mówić o tym, co czuję. Znam sposoby, aby pomóc sobie poczuć spokój.
- Myślę o tym, jak inni ludzie czują się w różnych sytuacjach.
- Potrafię radzić sobie z własną higieną osobistą.

4 i 5-latki: Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

Wiem i potrafię mówić o znaczeniu:

- regularnej aktywności fizycznej;
- zdrowym odżywianiu;
- szczotkowaniu zębów;
- rozsądnej ilości „czasu ekranowego”
- dobrej rutynie snu;
- byciu bezpiecznym pieszym.

4 i 5-latki:
Rozwój fizyczny

Uczę się poprawiać moje:

- *walcowanie*
- *pełzanie*
- *chodzenie*
- *skoki*
- *działanie*
- *wymijanie*
- *skakanie*
- *wspinaczkę*

- Z łatwością mogę korzystać z różnych ruchów.
- Potrafię szybko reagować na zmiany prędkości i kierunku.

4 i 5-latki:
Rozwój fizyczny

- Potrafię poruszać się z większą kontrolą i wdziękiem.
- Czuję siłę ciała, koordynację i równowagę, aby zaangażować się w przyszłe dyscypliny wychowania fizycznego, takie jak taniec, pływanie i gimnastyka.
- Potrafię użyć szeregu narzędzi, takich jak ołówki do rysowania i pisania, pędzle, nożyczki, noże, widelce i łyżki.
- Mam dobrą postawę siedząc przy stole lub siedząc na podłodze.
- Jestem pewien, że bezpiecznie korzystam z szerokiej gamy dużych i małych urządzeń w pomieszczeniach i na zewnątrz.
- Rozwijam pewność siebie, precyzję i dokładność w rzucaniu, łapaniu, kopaniu, podawaniu, mruganiu i celowaniu kulkami.

4 i 5-latki: Rozwój fizyczny

- Uczę się, jak rozwijać styl pisma ręcznego, który jest szybki, dokładny i skuteczny. Na tym etapie prawidłowe przeprowadzenie procesu (np. „zaokrąglanie w górę”, kiedy piszę literę „d”) jest ważniejsze niż to, jak ładnie wygląda.
- Uczę się specjalnych umiejętności, których potrzebuję, aby z powodzeniem zarządzać swoim dniem w szkole, np. ustawiać się w kolejce i kolejkować do szkolnej kolacji.

4 i 5-latki: Umiejętność czytania i pisania

- Potrafię czytać poszczególne litery, wypowiadając dla nich dźwięki.
- Potrafię mieszać dźwięki w słowa. To pomaga mi czytać krótkie słowa, które składają się ze znanych korespondencji literowo-dźwiękowej. Na przykład „czapka”.
- Uczę się czytać kilka grup liter, takich jak „cz”, „sz”, „i” i mówić dźwięki dla nich.
- Potrafię przeczytać kilka typowych słów wyjątków, takich jak „zrobić” i „powiedział” (będą one powiązane z programem fonicznym w szkole twojego dziecka).

4 i 5-latki: Umiejętność czytania i pisania

- Umiem czytać proste zwroty i zdania, które składają się ze słów o znanych korespondencjach literowo-dźwiękowych. W razie potrzeby mogę przeczytać kilka wyjątków.
- Czytam te książki w domu i w szkole. Buduję zaufanie do czytania słów, moją płynność. Rozumiem i lubię te książki.

4 i 5-latki: Umiejętność czytania i pisania

- Potrafię poprawnie tworzyć małe i duże litery.
- Potrafię przeliterować słowa, identyfikując dźwięki. Dźwięk można napisać literą/s.
- Potrafię pisać krótkie zdania ze słowami, gdy znam korespondencję dźwiękową. Potrafię użyć dużej litery i pełnego stopu.
- Przeczytałem to, co napisałem, aby sprawdzić, czy ma to sens.

w wieku 4 i 5 lat: Matematyka

- Umiem liczyć przedmioty, czynności i dźwięki.
- Potrafię szybko rozpoznać grupę do pięciu obiektów bez liczenia. Nazywa się to „subityzowanie”.
- Potrafię dopasować poprawną cyfrę (symbol liczby) do odpowiedniej ilości, np. mogę grać w „snap”, gdzie niektóre karty mają cyfry, a niektóre mają układ punktów.
- Potrafię liczyć ponad dziesięć.
- Potrafię porównywać liczby przedmiotów.
- Rozumiem relację „jeden więcej niż/jeden mniej niż” między kolejnymi liczbami.

w wieku 4 i 5 lat: Matematyka

- Uczę się, jak liczby składają się z innych liczb do 10, np. 3 i 3 oznacza 6. Nazywa się to składem liczby.
- Znam i mogę powiedzieć obligacje liczbowe dla liczb 0-5, a niektóre do 10.
- Potrafię wybierać i obracać kształty, co pomaga mi nauczyć się umiejętności rozumowania przestrzennego.
- Uczę się, w jaki sposób kształty można łączyć, aby tworzyć nowe kształty, np. dwa trójkąty można złożyć razem, aby utworzyć kwadrat. To pomaga mi rozpoznać, że kształt może mieć inne kształty w nim, tak jak mogą liczby.
- Potrafię kontynuować, kopiować i tworzyć powtarzające się wzory.
- Potrafię porównać długość, wagę i pojemność, np. „to jest cięższe niż to”.

4 i 5-latki: Zrozumieć świat

- Lubię rozmawiać o mojej rodzinie i społeczności.
- Potrafię wymieniać i opisywać ludzi, z którymi spotkałem się w mojej społeczności, takich jak fryzjerzy, policja, pielęgniarki, lekarze i nauczyciele.
- Potrafię mówić o znanych sytuacjach, które miały miejsce w przeszłości.
- Uczę się przeszłości i teraźniejszości, porównując i kontrastując postacie z opowieści.
- Potrafię wyciągnąć informacje z prostej mapy.

4 i 5-latki:
Zrozumieć świat

- Rozumiem, że niektóre miejsca są wyjątkowe dla członków mojej społeczności.
- Rozumiem, że ludzie mają różne przekonania i świętują wyjątkowe chwile na różne sposoby.
- Rozumiem, że istnieją podobieństwa i różnice między życiem w tym kraju, a życiem w innych krajach.
- Lubię odkrywać świat przyrody.
- Potrafię opisać to, co widzę, słyszę, czuję, kiedy jestem na zewnątrz.
- Wiem, że teren, w którym mieszkam, różni się od innych środowisk.
- Rozumiem, że pory roku zmieniają się i mają wpływ na świat przyrody.

4 i 5-latki: Sztuka ekspresyjna i projektowanie

- Potrafię odkrywać, wykorzystywać i udoskonalać różnorodne efekty artystyczne, aby wyrazić moje pomysły i uczucia.
- Potrafię skorzystać z mojej poprzedniej nauki i budować na niej, udoskonalając moje pomysły i rozwijając sposoby ich reprezentowania.
- Potrafię tworzyć wspólnie z innymi. Potrafię dzielić się swoimi pomysłami, zasobami i umiejętnościami.
- Potrafię uważnie słuchać, poruszać się i rozmawiać o muzyce, wyrażając swoje uczucia i odpowiedzi.

4 i 5-latki: Sztuka ekspresyjna i projektowanie

- Potrafię śpiewać w grupie lub na własną rękę, coraz częściej jestem w stanie dostosować się do boiska i podążać za melodią.
- Lubię tworzyć fabuły w mojej udawanej zabawie.
- Lubię odkrywać i angażować się w tworzenie muzyki i tańca. Potrafię występować samodzielnie lub w grupie.

4 i 5-latki: jak możesz mi pomóc w nauce

Komunikacja i język

- Graj ze mną w gry, w których muszę słuchać Twoich instrukcji, takich jak poszukiwanie skarbów.
- Podziel się ze mną szeroką gamą książek i historii, w tym prozą i poezją.
- Mów głośno, komentując swoje działania i moje. To pomaga mi usłyszeć jasne, dobrze sformułowane zdania.
- Zachęć mnie do wielu rozmów z innymi dziećmi i dorosłymi.

Rozwój osobisty, społeczny i emocjonalny

- Posłuchaj mnie uważnie. Zachęć mnie do wyrażania swoich uczuć za pomocą słów.
- Pomóż mi rozwiązać problemy, rozmawiając ze mną. To pomoże mi kontynuować pracę nawet wtedy, gdy będzie mi naprawdę ciężko.

Rozwój fizyczny

- Daj mi czas i przestrzeń, aby być bardzo aktywnym codziennie do utraty tchu.
- Zachęć mnie do czołgania się na czworakach, wspinania się, ciągnięcia się po linie i wieszania się na małpę. Te działania pomogą mi rozwinąć siłę potrzebną do pisania.
- Pozwól mi użyć narzędzi jednoręcznych, takich jak obieraczki i noże.

4 i 5-latki: jak możesz mi pomóc w nauce

Matematyka

- Nazwij małe grupy rzeczy, to pomaga mi w „subityzowaniu” (natychmiast widzieć, ilość bez liczenia) np. „pozostały 3 plasterki pizzy”.
- Poproś mnie, abym policzył kilka rzeczy z grupy, np. „Czy mógłbyś mi dać 6 jajek?”
- Zrób kilka zdjęć lub bingo z cyframi i zdjęciami. Dopasuj liczby do odpowiedniej ilości.
- Twórz szyki z obiektami, np. przyciskami lub skorupami. Takie jak „duży, mały, duży…” Popełnij błąd i porozmawiaj ze mną o tym, jak go naprawić.

Zrozumieć świat

- Podziel się zdjęciami i opowiadaj historie o mojej rodzinie, zarówno przeszłości, jak i teraźniejszości.
- Zabierz mnie do miejsc kultu i miejsc o znaczeniu lokalnym w mojej społeczności.
- Pozwól mi pomóc Ci gotować. Porozmawiaj o zmianach, takich jak „topnienie” lub „gotowanie”

Umiejętność czytania i pisania

- Czytaj ze mną codziennie. Podziel się książkami, które pozwalają mi zobaczyć ludzi różnych ras, kultur, płci i religii.
- Zagraj w gry, w których dajesz mi instrukcję typu „Czy możesz h-o-p?” Muszę połączyć dźwięki tego słowa.
- Pozwól mi wymyślić historie – możesz je zapisać dla mnie, żebyśmy mogli je odtworzyć.
- Zrób fotoksiążkę naszej rodziny lub kiedy poszliśmy do parku i pozwól mi napisać w niej własne słowa.

Ekspresyjna sztuka i projektowanie

- Śpiewaj i tańcz ze mną, gdy słyszymy nasze ulubione piosenki. Zachęć mnie do tworzenia własnego układu.
- Daj mi sznurek, nożyczki, klej, taśmę klejącą i pudełka, aby zrobić model.

Punkty kontrolne komunikacji i języka

- Czy lubię gaworzyć, aby komunikować się z Tobą i innymi znanymi dorosłymi?
- Czy w wieku około 6 miesięcy odpowiadam na moje imię i „na zmianę” w rozmowach z gaworzeniem?
- Czy około 12 miesięcy „robię na zmianę” przez paplanie i używanie pojedynczych słów? Czy wskazuję i używam gestów, aby pokazać Ci rzeczy, które mnie interesują?
- Czy w wieku około 12 miesięcy zaczynam używać pojedynczych słów, takich jak „mama”, „dada” i „tata”?
- Około 12 miesięcy, czy mogę wybrać pomiędzy 2 obiektów: "Chcesz piłkę czy samochód?"

Punkty kontrolne komunikacji i języka

- Czy około 15 miesięcy mogę powiedzieć około 10 słów? Nie wszystkie mogą być jeszcze jasne.
- Czy około 18 miesięcy, mogę słuchać i odpowiadać, gdy dasz mi proste instrukcje, takie jak: „Adamie, załóż buty?”
- Czy około 18 miesięcy mogę użyć szeregu dźwięków mowy i co najmniej 20 wyraźnych słów?
- Czy około 18 miesięcy rozumiem wiele różnych pojedynczych słów i kilka fraz dwusłownych, takich jak „daj mi”. Czy „załóż buty”?
- Czy po około dwóch latach zaczynam okazywać zainteresowanie zabawą innych dzieci? Czy czasami się przyłączam?

Punkty kontrolne komunikacji i języka

Na moje drugie urodziny:

- Czy mogę użyć do 50 słów?
- Czy mogę połączyć dwa lub trzy słowa, takie jak „Więcej mleka”?
- Czy często zadaję pytania, takie jak nazwy osób i przedmiotów?
- Czy zaczynam używać zaimków (ona/jej), liczby mnogiej i słów do opisywania przestrzeni? Są one trudne i mogę nie używać ich poprawnie na początku.
- Czy mogę zrozumieć o wiele więcej słów niż mogę powiedzieć – od 200 do 500 słów?
- Czy mogę zrozumieć proste pytania i instrukcje, takie jak: "Gdzie jest twoja czapka?" Albo: „Co robi chłopiec na zdjęciu?”.

Punkty kontrolne komunikacji i języka

Na moje trzecie urodziny:

- Kiedy wspólnie czytamy książkę, czy mogę pokazać, że rozumiem słowa działania, wskazując na przykład odpowiedni obraz: "Kto skacze?"
- Czy zwracam uwagę, jeśli używasz mojego imienia? Na przykład: „Janku, proszę, czy możesz przestać, sprzątamy”.
- Czy mogę użyć około 300 słów?
  Np. słowa opisujące rzeczy i sposób ich użycia (gąbka jest do mycia). Słowa do mówienia o czasie (teraz, później) i przestrzeni (tam).

Punkty kontrolne komunikacji i języka

Około 3 lat:

- Czy mogę połączyć do 5 słów?
- Czy stosuję zaimki („ja”, „on”, „ona”) i liczby mnogie?
- Czy używam przyimków („w”, „na”, „pod”) - nie zawsze mogą być używane poprawnie na początku.
- Czy mogę wykonać instrukcje z trzema kluczowymi słowami, takimi jak: *"Czy możesz umyć buzię lalce?"*
- Czy mogę zmienić moją uwagę z jednej czynności na inną, jeśli używasz mojego imienia?

Punkty kontrolne komunikacji i języka

Na moje czwarte urodziny:

- Czy mogę używać zdań zawierających 4-6 słów?
- Czy mogę używać zdań z łączeniem słów takich jak „bo”, „lub”, „i”? Na przykład „Lubię lody, bo to sprawią, że mój język jest zimny”.
- Czy mogę używać różnych czasów: „Jadę do parku„ i „Poszedłem do sklepu”.
- Czy mogę odpowiedzieć na proste pytania „dlaczego”?

Punkty kontrolne rozwoju osobistego, społecznego i emocjonalnego

- 7 miesięcy, czy odpowiadam na moje imię? Czy reaguję na emocje w Twoim głosie?
- Około 12 miesięcy, czy zaczynam być nieśmiały wobec nieznajomych i pokazywać preferencje do niektórych ludzi i zabawek?
- 18 miesięcy, czy jestem coraz bardziej ciekawy swojego świata? Czy chcę odkrywać świat i być zauważonym przez Ciebie?
- Czy w wieku 2 lat zaczynam postrzegać siebie jako osobną osobę? Np. czy decyduję czym się bawić, co jeść, w co się ubrać?
- Od 2 do 3 lat, czy zaczynam lubić inne dzieci i chcę się z nimi bawić?

Punkty kontrolne rozwoju osobistego, społecznego i emocjonalnego

Na moje trzecie urodziny:

- Czy mogę czasem dzielić się lub zamieniać z innymi? Czy mam jakieś pojęcie o tym, co jest dla was i dla mnie?
- Czy mogę się przez jakiś czas uporać z niektórymi czynnościami?

W wieku około 4 lat:

- Czy bawię się u boku innych, czy zawsze chcę grać sam?
- Czy biorę udział w udawanej zabawie (np. bycie „mamą” lub „tatą”?)
- Czy biorę udział w innych udawanych grach z różnymi rolami? Jak na przykład Gruffalo?
- Czy mogę w ogóle rozwiązywać konflikty w mojej zabawie?

Punkty kontrolne rozwoju osobistego, społecznego i emocjonalnego

- Czy w wieku około 4 lat nie moczę się w ciągu dnia? Jest to typowe dla większości dzieci, ale nie wszystkich. Współpraca z ważną osobą dla Twojego dziecka naprawdę pomoże.
- Niektóre dzieci mogą być bardzo zdenerwowane pewnymi dźwiękami, zapachami lub smakami i nie można ich uspokoić. Niektóre dzieci przelatują z jednej rzeczy do drugiej. Niektóre dzieci wydają się pozostawać przez dłuższy czas i są przygnębione, jeśli są zachęcane do zrobienia czegoś innego.
- Jeśli Ty lub ważna osoba dla Twojego dziecka zauważycie, że Twoje dziecko doświadcza niektórych z tych wyzwań, musisz współpracować. Może to obejmować również innych specjalistów, którzy pomogą Ci dowiedzieć się więcej na temat tych trudności rozwojowych.
- Jeśli zauważysz, że twoje dziecko wydaje się zmartwione, smutne lub gniewne przez większość czasu, porozmawiaj z ważną osobą dla Twojego dziecka lub opiekunem dziecka.

Rozwój fizyczny
punkty kontrolne

- Czy jako dziecko mogę poruszać się z łatwością i przyjemnością?
- Czy po około 12 miesiącach mogę wyprostować się z pozycji siedzącej i usiąść?
- Czy mogę użyć pierwszego palca i kciuka, aby coś podnieść?
- Czy mogę biegać, kopać piłkę i skakać z obiema nogami nad ziemią w tym samym czasie?
- Czy w okolicach moich trzecich urodzin pewnie się wspinam, czy mogę złapać dużą piłkę i pedałować trójkołowcem?

Punkty kontrolne rozwoju fizycznego

- Jeśli trudno mi wygodnie usiąść na krześle, może potrzebuję pomocy, aby rozwinąć mięśnie brzucha.
- Możesz mi pomóc, zachęcając mnie do brania udziału w trikach bez pedałów i skakania na miękkim sprzęcie do gry.
- Ważna osoba dla Twojego dziecka lub opiekun dziecka będzie zwracać uwagę na niemowlęta i małe dzieci, które mają niedowagę, nadwagę lub mają zły stan zdrowia zębów. Jeśli się martwią, będą z Tobą współpracować i pielęgniarką środowiskową, aby pomóc zdrowiu Twojego dziecka.

Gdzie można dowiedzieć się więcej

Źródło	Łącze	Oferowane wsparcie
Akcja dla dzieci	https://www.actionforchildren.org.uk	Szeroki zakres materiałów wspierających rozwój Twojego dziecka.
Fundusz Książka (Book Trust)	https://www.booktrust.org.uk/books-and-reading/bookfinder/ https://www.booktrust.org.uk/books-and-reading/tips-and-advice/reading-tips/	Znajdź książki dla dzieci w każdym wieku. Wskazówki, porady, czytanie przewodników.
Zagadnienia dotyczące dwujęzyczności	http://www.bilingualism-matters.ppls.ed.ac.uk/parents-questions/	Często zadawane pytania od rodziców na temat wychowywania dzieci dwujęzycznych. (W ośmiu językach).
Boromi	https://www.boromi.co.uk/dailyplay-2	Codzienne wiadomości e-mail podczas wakacji szkolnych udzielają proste, dostępne i zabawne zajęcia.
Cbeebies dla dorośli	https://www.bbc.co.uk/cbeebies/grownups	Wskazówki i pomysły dla rodziców.

East London Research School i DfE nie ponoszą odpowiedzialności za zawartość, utrzymanie i niezawodność tych stron i zasobów. Niekoniecznie popieramy wyrażone w nich poglądy.

Gdzie można dowiedzieć się więcej

Źródło	Łącze	Oferowane wsparcie
Matematyka rodzinna DREME	https://familymath.stanford.edu/wp-content/uploads/2020/12/Math-Snacks.pdf	Odnajdywanie matematyki w codziennych czynnościach.
Wczesnie ruszające się dzieci	https://www.earlymovers.org.uk/activities	Informacje i zajęcia dla dzieci 0-5.
Łatwizna	https://www.easypeasyapp.com	Aplikacja: Pomysły, porady i inspiracje.
Życie rodzinne	https://www.familylives.org.uk/advice/early-years-development/	Doradztwo i informacje na temat rozwoju w okresie wczesnych lat.
Wczesne Lata	https://foundationyears.org.uk/2019/09/resources-for-parents/	Informacje dla rodziców na temat EYFS.
Książki Dla Mnie	https://www.formybooks.com	Różnorodna oferta książek dla dzieci inkluzywnych.

East London Research School i DfE nie ponoszą odpowiedzialności za zawartość, utrzymanie i niezawodność tych stron i zasobów. Niekoniecznie popieramy wyrażone w nich poglądy.

Gdzie można dowiedzieć się więcej

Źródło	Łącze	Oferowane wsparcie
Centrum Harvard	https://developingchild.harvard.edu/resources/how-to-5-steps-for-brain-building-serve-and-return/	Wideo wyjaśniające, w jaki sposób interakcje budują mózgi niemowląt.
Głodne małe umysły	https://hungrylittleminds.campaign.gov.uk	Proste, zabawne zajęcia dla dzieci, od noworodka do pięciolatka.
ICAN: Punkt rozmowy	https://ican.org.uk/i-cans-talking-point/parents/	Dla rodziców, którzy troszczą się o rozwój swojego dziecka.
Fundusz z zakresu piśmienności (Literacy Trust)	https://wordsforlife.org.uk/activities/	Zajęcia i filmy.
Kocham moje książki	http://www.lovemybooks.co.uk	Nowości, działania i filmy.
Mantralingua	https://uk.mantralingua.com	Książki dwujęzyczne w 65 językach.

East London Research School i DfE nie ponoszą odpowiedzialności za zawartość, utrzymanie i niezawodność tych stron i zasobów. Niekoniecznie popieramy wyrażone w nich poglądy.

Gdzie można dowiedzieć się więcej

Źródło	Łącze	Oferowane wsparcie
Mattel (Laura Henry-Alain MBE i Emma Worrollo)	https://www.mattel.com/sites/mattel_mattelcom/files/2020-07/Supporting_you_to_raise_antiracist_children2.pdf	Przewodnik rodziców: Wspieranie Cię w wychowywaniu antyrasistowskich dzieci.
National Childbirth Trust	https://www.nct.org.uk	Wsparcie rodzicielskie.
NHS – zęby dzieci	https://www.nhs.uk/live-well/healthy-body/taking-care-of-childrens-teeth/	Porady dotyczące zdrowia zębów.
NHS zmiana na całe życie (Change 4 Life)	https://www.nhs.uk/change4life	Proste sposoby, aby dobrze jeść i więcej się ruszać.
Malutkie szczęśliwe osoby	https://www.bbc.co.uk/tiny-happy-people	Porady dotyczące rozwoju dziecka, działania i filmy.
Rodzicielstwo UNICEF	https://www.unicef.org/parenting/	Porady dotyczące rozwoju dziecka, zajęcia i filmy
50 rzeczy do zrobienia, zanim skończysz 5 lat.	https://www.50thingstodo.org/about/the-app	Aplikacja: Tanie / bezpłatne czynności.

East London Research School i DfE nie ponoszą odpowiedzialności za zawartość, utrzymanie i niezawodność tych stron i zasobów. Niekoniecznie popieramy wyrażone w nich poglądy.

Z podziękowaniem

Fliss James, Evidence Lead in Education w East London Research School i dr Julian Grenier, dyrektor East London Research School za ich pracę nad opracowaniem niniejszych wytycznych, wraz z wiodącą grupą złożoną z praktyków, konsultantów i pracowników akademickich zajmujących się małymi dziećmi, którzy hojnie poświęcili swój czas na ukształtowanie i przegląd tego przewodnika, zawierając opinie i sugestie:

Liz Pemberton, Sarah Read, Sue Robb OBE, Jean Gross CBE, profesor Ted Melhuish OBE, lekarze Amelia Roberts, Lala Manners i Sally Smith, Alison Henderson, Wendy Ratcliff HMI, Eowyn Crisfield, Chengetai Sharif, Laura Henry-Allain MBE, Ashlee Teakle, Donna Gaywood, Konstantinos Skordas, Gill Holden, Clare Lishman i Allison Jones.

Dziękujemy rodzicom, którzy przyczynili się do napisania tego przewodnika.

Publikacja ta opiera się na pracach 4Children i strategicznego Partnerstwa Departamentu Edukacji „czego się spodziewać, kiedy?” (2015).

